

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, fakss 67321049, e-pasts vpvb@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

Atzinums Nr.6-03/1

Par paredzētās darbības - valsts nozīmes ūdensnotekas Valgundes 1.vasaras poldera kanāla posma pik.00/00-36/30 pārbūve Jelgavas novada Valgundes pagastā - ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*) – dabas parku “Svētes paliene” novērtējuma ziņojumu

Derīgs līdz 2021. gada 25. septembrim

Paredzētās darbības ierosinātāja: VSIA “*Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi*” Zemgales reģiona meliorācijas nodaļa, reģ. Nr.40003338357, adrese: Uzvaras iela 1, Bauska, Bauskas novads, LV – 3901 (turpmāk Ierosinātāja).

Novērtējuma ziņojuma izstrādātāja: SIA “*AMECO vide*”, reģ. Nr.40103842264, adrese: Lāčplēša iela 29-42, Aizkraukle, Aizkraukles novads, LV-5101 (turpmāk Izstrādātāja).

Paredzētās darbības nosaukums un iespējamās norises vietas:

- Paredzētās darbības ietvaros paredzēta Valsts nozīmes ūdensnotekas *Valgundes 1. vasaras poldera kanāls*, sauktas arī par *Mellupīti*, (pikets 0/00–36/30, ūdenssaimnieciskā iecirkņa kods 3834:01) (turpmāk arī Ūdensnoteka) pārbūve Jelgavas novada Valgundes pagastā. Ūdensnotekas garums ir aptuveni 3,63 km.
- Ūdensnoteka posmā no Valgundes 1. vasaras poldera sūkņu stacijas (turpmāk Sūkņu stacija) līdz piketam 36/30 atrodas Valgundes 1. vasaras poldera teritorijā.
- Pamatojoties uz teritorijas hidroloģiskās izpētes rezultātiem, Ziņojumā Ūdensnotekas baseina laukums noteikts 352,7 ha.
- Saskaņā ar Valsts zemes dienesta datu publicēšanas portālā kadastrs.lv attēloto informāciju, ortofotokarti mērogā 1:10 000 un publicētiem Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas datiem Valgundes 1. vasaras poldera kanālam piegulošās platības apsaimnieko 57 saimniecības.

Ziņojums iesniegts Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk Birojs):

Paredzētās darbības ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*) – dabas parku “*Svētes paliene*” novērtējuma ziņojums (turpmāk Ziņojums) Birojā iesniegts 2018. gada 15. jūnijā. Papildinformācija Birojā iesniegta 2018. gada 27. jūlijā.

Atzinums izdots, pamatojoties uz 1998.gada 14.oktobra likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (turpmāk Novērtējuma likums) 4¹. panta (2) daļu un Ministru kabineta

2011.gada 19.aprīļa noteikumu Nr.300 “Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*)” (turpmāk Noteikumi Nr.300) 40.punktu.

I. Informācija par ietekmēto Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*):

1. Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorija (*Natura 2000*) – dabas parks “*Svētes paliene*” (turpmāk Dabas parks) atrodas Jelgavas novada Valgundes un Līvberzes pagastos. Dabas parks dibināts 2004. gadā un tā platība ir 931 ha. Dabas parks ietver ne tikai Svētes, bet arī Lielupes palieni, un no D, DR puses piekļaujas Ūdensnotekai.
2. Dabas parks izveidots, lai nodrošinātu dabas vērtību, galvenokārt īpaši aizsargājamo savvaļas putnu, savvaļas floras un faunas, kā arī biotopu aizsardzību. Atbilstoši likuma “*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*” (turpmāk ĪADT likums) 43. panta (2) daļai un likuma pielikuma 31.punktam Dabas parks ir C tipa aizsargājamā teritorija, kas noteikta īpaši aizsargājamu sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (turpmāk ĪADT) kods – LV0303200.
3. Atbilstoši 2008. gada 3. marta Ministru kabineta noteikumu Nr.134 “*Dabas parka “Svētes paliene” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi*” (turpmāk Dabas parka noteikumi) Dabas parkā ir izdalītas 3 funkcionālās zonas – dabas lieguma zona, dabas parka zona un neitrālā zona.
4. Saskaņā ar *Natura 2000* teritorijas standarta datu formu Dabas parkā konstatēti 3 Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā - 6450 *Palieņu zālāji*, 6430 *Eitrofas augsto lakstaugu audzes* un 6510 *Mēreni mitras pļavas*. Dabas parka teritorijā konstatētas 26 augu un dzīvnieku valsts sugas, kas iekļautas 2009. gada 30. novembra Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas Nr.2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību (turpmāk Direktīva Nr.2009/147) pielikumos un 1992. gada 21. maija Padomes direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (turpmāk Direktīva 92/43/EEK) pielikumos. Datu formā norādītas arī 9 citas svarīgas sugas.
5. Savukārt Ziņojumā norādīts, ka pēc *Natura 2000* teritorijas standarta datu formas datiem, dabas datu pārvaldības sistēmas “*Ozols*” un ekspertu atzinumiem kopumā Dabas parka teritorijā konstatētas 3 aizsargājamās augu sugas - Baltijas dzegužpirstīte *Dactylorhiza baltica*, Jumstiņu gladiola *Gladiolus imbricatus*, smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia*, 5 aizsargājamās zivju sugas – pīkste *Misgurnus fossilis*, spidiļķis *Rhodeus sericeus*, akmeņgrauzis *Cobitis taenia*, kā arī strauta nēģis *Lampetra planieri* un upes nēģis *Lampetra fluviatilis*. Dabas parka teritorijā kopumā sastopams ievērojams skaits aizsargājamo putnu sugu – 67. Par aizsargājamām iepriekš minētās sugas ir norādītas dažādos avotos – Latvijas Sarkanajā grāmatā, 2000. gada 14. novembra Ministru Kabineta noteikumu Nr.396 “*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*” pielikumos, Direktīvas 2009/147/EK pielikumos, Direktīvas 92/43/EEK pielikumos.
6. Dabas parka individuālo aizsardzību un izmantošanas kārtību nosaka Dabas parka noteikumi, Dabas parkam ticis izstrādāts arī Dabas parka “*Svētes paliene*” dabas aizsardzības plāns (turpmāk Dabas aizsardzības plāns). Dabas aizsardzības plāna darbības termiņš ir beidzies un tas nav ticis pagarināts.
7. Dabas aizsardzības plānā minēts, ka vēl 20. gadsimta 30. gados Svētes un Lielupes palienes bija regulāri applūstošas un minimāli meliorētas. Laika posmā no 1958. gada līdz 1990. gadam tika izstrādāta shēma, kā ierobežot plūdus, pļavas meliorētas un izbūvēti aizsargdambji. Līdz ar to pašlaik Dabas parka palienes teritorijā ietilpstošie zālāju biotopi ir daļēji degradēti, palienes pēc ekoloģiskajiem apstākļiem pilnībā neatbilst dabiskām upju palienēm.

8. Tā kā Ūdensnoteka visā 3,63 km garumā vairs nenodrošina normālu ūdens noteci, tad galvenais faktors, kas jau pirms Paredzētās darbības īstenošanas negatīvi ietekmē Dabas parka teritoriju, ir pārmitrais ūdens režīms, kas var veicināt teritorijas pārpurvošanos un līdz ar to šajā teritorijā būtu nepiemēroti apstākļi īpaši aizsargājamām sugām un tiktu negatīvi ietekmēti teritorijā esošie īpaši aizsargājamie biotopi, kas, savukārt, radītu traucējumus arī gājputnu pulcēšanās un ūdensputnu ligzdošanas vietās.
9. Paredzētā darbība, kur tā skar Dabas liegumu, galvenokārt paredzēta Dabas parka dabas lieguma zonā un nelielā platībā - Dabas parka dabas parka zonā.

II. Īss Paredzētās darbības raksturojums:

1. Valgundes 1. polderis atrodas Jelgavas novada Valgundes pagastā uz ZR no Jelgavas pilsētas un DA no ciema "Vītolīni", Lielupes labajā krastā. Ūdensnotekas D daļu norobežo Iecavas upe, DR daļu – Lielupe, savukārt ZA daļā atrodas apdzīvota vieta „Vītolīni”. Ūdensnoteku ieskauj pļavas.
2. Ūdensnoteka un teritorija no tās kreisā krasta (izņemot Ūdensnotekas posmu no piketa 32/00 līdz 36/30) atrodas Dabas parka teritorijā, vienlaikus atbilstoši 2013. gada 28. maija Ministru kabineta noteikumu Nr. 291 "Noteikumi par nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām" pielikuma 4. punktam Valgundes polderis - I, ir nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorija.
3. Valgundes 1. poldera īpašnieks ir Latvijas Republikas Zemkopības ministrija. Ūdensnoteka nodota ekspluatācijā 1969. gadā, tās rekonstrukcija veikta 1975. un 1985. gadā.
4. Ūdensnoteka un tai piegulošās teritorijas atrodas 10% plūdu riska teritorijā. Atbilstoši Jelgavas novada teritorijas plānojuma 2011. - 2023. gadam I daļas Paskaidrojuma rakstam Valgundes 1. poldera teritorija ir paaugstinātas bīstamības objekts, jo Sūkņu stacijas darbības ilgstošs pārtraukums var radīt draudus iedzīvotāju veselībai un dzīvībai, var tikt nodarīti materiālie zaudējumi vai būtisks kaitējums dabai.
5. Saskaņā ar Meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju tehniskās pārbaudes atzinumu, ko 2013. gada 13. septembrī saskaņojusi Ierosinātāja, Ūdensnoteka nenodrošina normālu ūdens noteci, tās šķērssgriezums ir samazinājies, tā ir aizaugusi ar ūdensaugiem un ir piesērējusi. Piesērējuma dēļ ūdens piegāde Sūkņu stacijai ir traucēta, kanālā līdz piketam 20/00 pastāvīgi ir augsts ūdens līmenis un iztekas atrodas zem ūdens līmeņa. Kanāla caurtekas C-1 (pikets 08/50), C-2 (pikets 21/50), C-3 (pikets 33/40) ir sliktā stāvoklī, tām ir nogruvis betonējums, atdalījušies grodi, tās ir daļēji piesērējušas un aizaugušas ar krūmiem. Tā kā Ūdensnoteka uztver un novada ūdens noteci no meliorācijas sistēmām, kas regulē mitruma režīmu apkārtējā teritorijā, tad no tās funkcionēšanas ir atkarīga arī visu ar to savienoto meliorācijas sistēmas funkcionēšanas spēja. Lai atjaunotu Ūdensnotekas darbību, nepieciešama pārbūve, tāpēc Paredzētās darbības ietvaros plānots veikt sekojošus darbus (Valgundes 1.vasaras poldera pārbūves plāns un shēma redzama Ziņojuma 1. un 2. attēlā):
 - 5.1. Veikt gultnes aizsērējuma materiāla izvākšanu kanālam visā tā garumā, izrokot ~ 7750 m³ materiāla;
 - 5.2. Veikt gultnes aizsērējuma materiāla izvākšanu no koplietošanas ūdensnotekas (ūdenssaimnieciskā iecirkņa kods 3834:20) aptuveni 400 m gara posma starp aizsprostiem Nr. 2 un Nr. 4, izrokot no ~ 250 m³ materiāla;
 - 5.3. Uz esošajiem grāvjiem ierīkot 4 regulējamus aizvara tipa aizsprostus (koplietošanas ūdensnotekām ar ūdenssaimnieciskā iecirkņa kodiem 3834:05; 3834:20; 3834:27; 3834:40) un 7 meniņus ar iebūvētām sprotsijām susinātājgrāvjiem ar ūdenssaimnieciskā iecirkņa kodiem 3834:10; 3834:11; 3834:12; 3834:14; 3834:15;

3834:17; 3834:18;

- 5.4. Pārbūvēt 3 caurtekas pie kanāla piketiem 08/50, 21/50, 33/40 ar garumu 34 m un diametru no 0,8 – 1 m un 26 drenu iztekas (turpmāk šī Biroja atzinuma apakšpunktos 3.1., 3.2., 3.3. un 3.4. raksturotās darbības kopā apzīmētas kā Paredzētā darbība).
6. Norādāms, ka sākotnējais plānoto darbu risinājums paredzēja mazāka apjoma darbību īstenošanu, taču sākotnējā izvērtējuma rezultātā tika secināts, ka tas nesniedz pamatojumu vērtējumam par Paredzētās darbības ietekmes nebūtiskumu uz Dabas parku un tajā esošajām dabas vērtībām, līdz ar to darbība tikusi papildināta, ietverot iepriekš minēto darbu kopumu.
7. Atbilstoši Ziņojumā sniegtajai informācijai Darbības vietu un tās apkaimi raksturo šādi apstākļi:
 - 7.1. *Natura 2000* novērtējuma ietvaros, pamatojoties uz teritorijas hidrogrāfiskā tīkla analīzes rezultātiem, Ūdensnotekai izdalīts tās virszemes ūdeņu sateces baseins un noteikts šī baseina laukums, kas ir ~ 352,7 ha. Šī teritorija uzskatāma par Paredzētās darbības ietekmēto teritoriju.
 - 7.2. Saskaņā ar Jelgavas novada teritorijas plānojuma 2011.-2023. gadam grafisko daļu "*Valgundes pagasta plānotā (atļautā) izmantošana*" Ūdensnotekas tiešā tuvumā, ciema "*Vītoliņi*" robežās no piketa 0/00 līdz Sūkņu stacijai atrodas teritorija, kam noteikta dzīvojamās apbūves funkcija. Nākamās teritorijas ar noteiktu dzīvojamās un sabiedriskās apbūves funkciju ciema "*Vītoliņi*" teritorijā atrodas aptuveni 180 m attālumā no Ūdensnotekas piketa 20/00, savukārt ražošanas objektu un noliktavu teritorijas atrodas aptuveni 45 m attālumā no Ūdensnotekas piketa 19/00.
 - 7.3. Ūdensnotekai piegulošās teritorijas tās labajā krastā iekļautas zonējumā "*Lauksaimniecības zemes (L1)*", savukārt kreisajā krastā – zonējumā "*Dabas teritorija (ZD)*".
 - 7.4. Ūdensnotekai tuvākās ēkas ir "*Melnezeri*", Vītoliņos, Valgundes pagastā, Jelgavas novadā (~ 25 m attālumā) un būves "*Pēdas*", Vītoliņos, Valgundes pagastā, Jelgavas novadā (~ 90 m attālumā).
 - 7.5. Ūdensnotekai piegulošās platības ir meliorētas ar drenām (~ 100 ha) un vaļējiem grāvjiem (~ 150 ha). Lai Valgundes 1. polderī nodrošinātu optimālu mitruma režīmu, Ūdensnotekai pēcpalu periodā no applūstošajām teritorijām ir jānovada ūdeņi līdz Sūkņu stacijai, bet tā kā Ūdensnoteka ir sliktā tehniskā stāvoklī un tajā nav ūdens plūsmas, tad ūdens līdz tai nenonāk vai nonāk tikai īslaicīgi palu laikā.
 - 7.6. Dabas parka teritorijā, Ūdensnotekas kreisajā krastā, atrodas vecupe *Melnezers (Mellīzeris)*. Tās teritorija atbilst biotopam 6430 *Eitrofas augsto lakstaudžu audzes*. Tā kā vecupe atrodas arī 1. vasaras poldera teritorijā, tad tās mitruma režīms tiek ietekmēts, veicot poldera nosusināšanu.
8. Izvērtējot informāciju par Darbības vietu un tās apkārtni, izvērtējuma gaitā Birojs konstatēja, ka poldera teritorijā aptuveni 200 m attālumā no Ūdensnotekas 1,78 ha lielā platībā (zemesvienībā ar kadastra apzīmējumu 5486 013 0358) bez atbilstošas dokumentācijas notiek saimnieciskā darbība, visdrīzākais - derīgo izrakteņu ieguve. Atsaucoties uz Biroja lūgumu sniegt informāciju par konkrēto darbību, Jelgavas novada pašvaldības būvvalde 2018. gada 15. augusta vēstulē Nr. BIS-BV-47-2018-187 sniegusi Birojam ziņas, ka konkrētais objekts ir dīķa izbūve 1 ha platībā, kam Jelgavas novada pašvaldības būvvalde 2014. gada 11. oktobrī izsniegusi būvatļauju Nr. 19/2014. Veicot konkrētās zemes vienības apsekojumu dabā, Jelgavas novada pašvaldības būvvalde konstatējusi, ka konkrētais būvobjekts neatbilst būvprojektam un Būvvaldē uzsākta administratīvā lietvedība par patvaļīgu būvniecību. Birojs iegūto informāciju pārsūtījis VVD, Pārvaldei un Ierosinātajai zināšanai un, ja nepieciešams, tālāku darbību veikšanai.

9. Ziņojumā sniegta informācija par Ūdensnotekas tehniskajiem parametriem. Saskaņā ar Ziņojumu norādāms sekojošais:
- 9.1. Ūdensnotekas kopgarums ir $\sim 3,6$ km, tajā ir izvietoti šādi meliorācijas sistēmas elementi – sūkņu stacija ar 400 m garu krājbaseinu, 3 caurtekas, 26 drenu iztekas. Saskaņā ar Ziņojumu Ūdensnotekas šķērsgriezums ir samazinājies, tā ir aizaugusi ar ūdensaugiem un ir piesērējusi, kā rezultātā ūdens piegāde Sūkņu stacijā ir traucēta. Līdz ar to līdz piketam 20/00 ir augsts ūdens līmenis un drenu iztekas atrodas zem ūdens līmeņa.
 - 9.2. Ūdensnotekas gultnes pamatnes platums ir 6,5 – 7 m, abu krastu augstums augštecē (pie piketa 33/70) ir 1,8 m, vidusposmā (pie piketa 22/40) 1 m, savukārt pirms aizsprosta (pie piketa 5/00) labā krasta augstums ir 1,4 m, kamēr kreisā krasta augstums ir 0,4 m, nogāzes slīpuma koeficients abos krastos ir 0,4 – 0,5, garenslīpums ir 0,1‰, kas nespēj nodrošināt dabisku ūdens plūsmu, bet gan veicina Ūdensnotekas aizsērēšanu. No hidrauliskajiem aprēķiniem izriet, ka pie pavasara palu varbūtības 10% Ūdensnoteka spēj novadīt ūdeni tikai tās augštecē.
 - 9.3. Hidroloģiskā novērtējuma ietvaros aprēķināti maksimāli nepieciešamie caurplūdumi pie pavasara palu varbūtības 0,1% (atkārtojas 1 reizi 1000 gados) ir $2,4 \text{ m}^3/\text{s}$, pie 1% (atkārtojas 1 reizi 100 gados) ir $1,78 \text{ m}^3/\text{s}$, pie 2% (atkārtojas 1 reizi 50 gados) ir $1,57 \text{ m}^3/\text{s}$, pie 5% (atkārtojas 1 reizi 20 gados) ir $1,32 \text{ m}^3/\text{s}$, pie 10% (atkārtojas 1 reizi 10 gados) ir $1,12 \text{ m}^3/\text{s}$.
 - 9.4. Lai Ūdensnoteka spētu novadīt palus (ar varbūtību 0,1%), pēc eksperta vērtējuma tās parametriem visā garumā jābūt šādiem - dziļumam $\sim 1,5$ m, gultnes pamatnes platumam - 5 m, nogāžu slīpuma koeficientam - 2, garenslīpumam - ne mazāk kā 0,3 ‰.
10. Uzsākot Paredzēto darbību, plānots veikt teritorijas sagatavošanu, veicot apauguma novākšanu (koku un krūmu novākšana gultnes nogāzēs un Ūdensnotekas aizsargjoslā) un būvlaukuma un piebraucamo ceļu sagatavošanu.
11. Atbilstoši Ziņojumam, veicot caurteku pārbūvi, tiks veikta satiksmes ierobežošana, piemēram uz Paegļu ielas plānots izvietot zīmes ātruma samazināšanai un kustības regulēšanai.
12. Paredzētās darbības realizācijai plānots izmantot 40 – 50 m^3 smilts, 30 – 40 m^3 grants un līdz 10 m^3 laukakmeņu. Aizsprostu un meniķu izbūvei plānots izmantot gatavas dzelzsbetona konstrukcijas, kas tiks piegādātas tieši no ražotāja.
13. Atbilstoši Ziņojumam paredzēto darbu plānots veikt laikā, kad nenotiek putnu ligzdošana un zivju nārstošana, tas ir laikā no 20. jūlija līdz 15. aprīlim; lai nepieļautu trokšņu pārsniegumus, darbus ar paaugstinātu trokšņa līmeni tiks veikti līdz plkst.20:00. Veicot darbus, kas izraisa troksni, vibrācijas, putekļus, tiks piemērotas aizsargierīces (aizsargvairogi, nosegmateriāli).
14. Veicot paredzēto darbību, plānots, ka radīsies līdz 50 t dzelzsbetona, metāllūžņu un polietilēna vai plastmasas būvgruži no bojātiem grodiem, caurtekām, drenām un caurulēm. Radušos būvgružus plānots izvest uz būvgružu apsaimniekošanas laukumu. Atbilstoši Dabas aizsardzības plānam Dabas parka teritorijā sadzīves atkritumu urnas ir jāizvieto informācijas stendu tuvumā un jānodrošina to izvešana.
15. Tehnikas, kas nepieciešama Paredzētās darbības veikšanai, kā arī tehnikas, kas piegādās būvmateriālus un izvedīs būvgružus, kustība paredzēta pa Paegļu ielu un Valsts reģionālo autoceļu P99 *Jelgava – Kalnciems*. Maksimālā noslodze no Paredzētās darbības plānota aptuveni 2 nedēļu ilgā periodā, ko veidos līdz 8 kravas automašīnām dienā.

16. Aizsērējuma materiāls tiks izvākts ar vienkausa ekskavatoru, kas pārvietosies labā krasta pusē. Saskaņā ar Ziņojumu no Ūdensnotekas izrakto aizsērējuma materiālu plānots novietot un izlīdzināt kanāla labajā krastā.
17. Izvērtējot Ziņojumu, Birojs konstatē, ka tā ietvaros vērtētas divas alternatīvas, kuru galvenais izvērtēšanas kritērijs ir iespējamās hidroloģisko apstākļu izmaiņas un to ietekme uz Dabas parka, kā arī Nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritoriju. Abas salīdzinātās alternatīvas paredz Ūdensnotekas pārbūvi, izrokot gultnes aizsērējuma materiālu, 3 caurteku un 26 drenu izteku pārbūvi, tomēr 1. alternatīva papildus paredz iztīrīt grāvja gultni starp 2. un 4. aizsprostu, kā arī ierīkot 4 regulējamus aizvara tipa aizsprostus un 7 meniķus ar iebūvētām sprostsiņām. Dabas parkā esošo īpaši aizsargājamo dabas vērtību pastāvēšanu galvenokārt nosaka teritorijas hidroloģiskie apstākļi, līdz ar to plānoto darbību potenciāli saistāmās ietekmes lielā mērā atkarīgas no izvēlētajās alternatīvas risinājuma. Izvērtējot Ziņojumā iekļautās alternatīvas, Birojs secina, ka faktiski 2. alternatīva ir darbība, kurai ar 2015. gada 9. decembra Biroja lēmumu Nr.3-n "*Par ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma procedūras piemērošanu*" tika piemērota *Natura 2000* novērtējuma procedūra, pamatojoties uz to, ka nav pieejama pētījumos un aprēķinos iegūta informācija par plānotās darbības radītām hidroloģiskā režīma izmaiņām, un līdz ar to nav iespējams novērtēt Paredzētās darbības ietekmi uz īpaši aizsargājamiem zālāju biotopiem un kopumā uz Dabas parku, kura mitrās un applūstošās platības ir putniem nozīmīgi, bioloģiski vērtīgi zālāji. Ziņojuma izstrādes gaitā pieaicinātie eksperti apstiprinājuši, ka 2. alternatīvas risinājums nesniedz pamatotus secinājumus par Paredzētās darbības ietekmes būtiskumu. Tādējādi novērtējuma gaitā izvērtēts, ka tikai 1. alternatīva, kas paredz papildus risinājumus hidroloģiskā režīma stabilizēšanai, nodrošinās Dabas parkā esošo aizsargājamo vērtību saglabāšanos, līdz ar to šajā atzinumā kā Paredzētā darbība turpmāk tiek aplūkota tikai 1. alternatīva.

III. Visu Paredzētās darbības iespējamo risinājumu ietekmju novērtējums uz *Natura 2000* teritoriju – Dabas parku "*Svētes paliene*", tā ekoloģiskajām funkcijām un integritāti.

1. Paredzētās darbības iespējamā ietekme:

- 1.1. ĪADT likuma 43. panta ceturtdaļa noteic, ka paredzētajai darbībai, kas atsevišķi vai kopā ar citu paredzēto darbību var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*), veic ietekmes uz vidi novērtējumu, bet 43. panta piektā daļa noteic, ka paredzēto darbību atļauj veikt, ja tā negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem.
- 1.2. Paredzētās darbības ietvaros plānots atjaunot Ūdensnoteku, kuras kreisajā krastā atrodas Dabas parks un īpaši aizsargājami biotopi *6430 Eitrofas augsto lakstaugu audzes* un *6450 Palienu zālāji*. Saskaņā ar Dabas aizsardzības plānu Dabas parka teritorijas izveidošanas mērķis ir nodrošināt izcilu dabas vērtību, galvenokārt – reto un īpaši aizsargājamo savvaļas putnu un augu sugu, kā arī biotopu aizsardzība. Tomēr vienlaikus ievērojamai Dabas parka teritorijas daļai ir noteikts Nacionālās nozīmes lauksaimniecības teritorijas statuss. Šis apstāklis rada konfliktsituācijas starp pastāvošo Dabas parka apsaimniekošanas statusu un ĪADT (*Natura 2000*) un putniem nozīmīgas vietas saglabāšanas mērķiem.
- 1.3. Saskaņā ar meliorācijas sistēmu būvniecības speciālista norādīto pašlaik Ūdensnoteka nespēj nodrošināt ūdens novadīšanas funkcijas un līdz ar to pārmitra režīma apstākļos iespējama teritorijas pārpurvošanās, turklāt vasaras poldera applūdums palielina Ūdensnotekas un grāvju gultņu piesērēšanu. Kā tas novērtēts Ziņojumā, Darbības vietai

piegulošajā teritorijā - Dabas parkā - konstatēto īpaši aizsargājamo biotopu *6430 Eitrofas augsto lakstaugu audzes* un *6450 Palieņu zālāji* izplatība Latvijas teritorijā ir samērā reta un tos negatīvi ietekmējošs faktors ir meliorācijas sistēmu nosusinošā darbība, turklāt īpaši aizsargājamā biotopa *6450 Palieņu zālāji* zālāju applūšana ir būtiskākais faktors tā pastāvēšanai.

1.4. Tomēr Paredzētā darbība ir jāveic ne tikai lai nodrošinātu Dabas parka vērtību saglabāšanu, bet arī, lai nodrošinātu poldera kanālam pieguļošo lauksaimniecības zemju nosusināšanu to ilgtspējīgai izmantošanai (kas bijis sākotnēji plānotais Paredzētās darbības mērķis). Kā to norādījis meliorācijas sistēmu būvniecības speciālists – eksperts J.Kalniņš, vasaras poldera platības applūst Lielupes augsto palu ūdens līmeņu laikā, bet vasaras periodā tajās jāneregulē optimālais mitruma režīms un jānodrošina nosusināšanas sistēmas, tajā skaitā drenāžas darbība. Lai nodrošinātu noteikto vasaras poldera darbības režīmu, pēc palu perioda beigām poldera kanālam netraucēti jānovada poldera platībā uzkrātais ūdens līdz Sūkņu stacijai. Līdz ar to ir jārod līdzsvars starp teritoriju applūšanu un tās ilgumu Dabas parka teritorijā un lauksaimniecības zemju racionālu izmantošanu un ūdens savlaicīgu novadīšanu.

1.5. Pareizi veicot Paredzēto darbību, tai skaitā ievērojot ietekmi mazinošus pasākumus, var sekmēt Dabas parka mitruma režīma ievērošanu un, kā norādījuši novērtējumā iesaistītie dabas eksperti, tas sekmētu bioloģiskās daudzveidības palielināšanos Dabas parka teritorijā. Līdz ar to secināms, ka Ūdensnoteka jāuztur tehniskā kārtībā, gan lai nodrošinātu poldera platības lauksaimniecībā izmantojamās zemes meliorācijas sistēmu darbību, gan lai regulētu Dabas parka mitruma režīmu. Ziņojumā prognozēts, ka neveicot Paredzēto darbību, turpinās pasliktināties ūdens kvalitāte un nebūs iespējams nodrošināt atkarīgās platībās esošo meliorācijas sistēmu uzturēšanu labā tehniskā stāvoklī, zemju apsaimniekošanu un izmantošanu tam paredzētajiem mērķiem un meliorēto platību ilgtspējību, kā arī nebūs iespējams sasniegt Dabas parka aizsardzības mērķus. Bez tam, lai saglabātu optimālus apstākļus sugām un to dzīvotnēm un biotopiem, ir nepieciešams ne vien turpināt, bet arī kvantitatīvi un kvalitatīvi palielināt apsaimniekošanas pasākumus Dabas parka teritorijā, īpaši nepieļaujot palienes atkārtotu aizaugšanu un sekojošu tās fragmentāciju ar kokaugiem. Šie pasākumi var kļūt ļoti apgrūtināti vai pat neiespējami, ja šajā teritorijā sāksies pārpurvošanās procesi, pārstājot darboties ūdens novadīšanas un drenāžas sistēmām, kas pašlaik regulē hidroloģisko režīmu un stabilizē drenāžas sistēmu darbību. Līdz ar to Biroja ieskatā Ziņojumā ir pamatoti secināts, ka būtiski ir novērtēt Ūdensnotekas pārbūves radītās hidroloģiskā režīma izmaiņas, un to radīto ietekmi uz īpaši aizsargājamiem zālāju biotopiem un kopumā uz Dabas parku, kura mitrās un applūstošās platības ir putniem nozīmīgi, bioloģiski vērtīgi zālāji, tādējādi salāgojot īpaši aizsargājamo dabas vērtību saglabāšanas nepieciešamību ar lauksaimniecības zemju izmantošanas iespējām.

2. Informācija par iespējami ietekmējamām dabas vērtībām (tostarp īpaši aizsargājamā biotopa vai sugas dzīvotnes platība, īpaši aizsargājamās sugas populācijas blīvums):

2.1. Lai veiktu Dabas parkā esošo dabas vērtību inventarizāciju, kā arī, lai novērtētu Paredzētās darbības iespējamo ietekmi uz Dabas parkā konstatētajām dabas vērtībām, Darbības vietas un tai pieguļošās teritorijas apsekošanu un Ūdensnotekas pārbūves iespējamās ietekmes uz *Natura 2000* teritoriju novērtējumu laika posmā no 2014. – 2017. gadam ir snieguši vairāki sertificēti sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperti.

2.2. Atbilstoši sugu un biotopu ekspertes E. Kuškes (turpmāk – Sugu un biotopu eksperte) (sertifikāta Nr. Nr. 095, izsniegts 22.05.2013. biotopu grupā “*Zālāji*”) 2015. gada

27.jūnijā veiktajam novērtējumam, kas sniegts pirms *Natura 2000* procedūras piemērošanas, norādāms sekojošais:

- 2.2.1. Teritorijā, kas ir agrākā Lielupes palīene, sastopami aluviālie nogulumi, reljefs ir līdzens. Galvenokārt teritorijā ir lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kā zālāji, kultivēti zālāji un aramzemes. Teritorijās, kas atrodas Ūdensnotekas labā krasta pusē, izplatīti veci kultivēti zālāji, posmā no Vītoliņu ciema līdz Iecavas upei ar esošajiem meliorācijas grāvjiem saposmotajās platībās ir atšķirīgs augājs, kas liecina par atšķirīgu teritoriju apsaimniekošanu. Ūdensnotekas abos krastos aug baltalkšņi *Alnus incana* un krūmi, galvenokārt kārkli *Salix spp.*, kā arī dažādās vietās tika konstatēta bioloģiski vērtīgu zālāju indikatorsuga - ziemeļu madara *Galium boreale*.
- 2.2.2. Darbības vietas apkārtnē, - Dabas parka teritorijā konstatēti tādi Latvijā un Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamie biotopi kā 6430 *Eitrofas augsto lakstaugu audzes* un 6450 *Palieņu zālāji* (konstatēti divi varianti - 6450_1 *Augsto grīšļu un miežabrāļa zālāji* un 6450_2 *Pļavas lapsastes un skareņu zālāji*). Ziņojuma autori norādījuši, ka Paredzētās darbības ietekmes zonā, kas īpaši aizsargājamajā *Natura 2000* teritorijā sniedzas līdz Lielupei, īpaši aizsargājamais biotops 6430 *Eitrofas augsto lakstaugu audzes* aizņem ~37 ha platību (Birojs secina, ka Ziņojuma autori summējuši īpaši aizsargājamā biotopa platības, kas norādītas dabas datu reģistrā "Ozols" ar konkrētā biotopa platībām, kas identificētas ekspertes atzinuma grafiskajā pielikumā), savukārt īpaši aizsargājamais biotops 6450 *Palieņu zālāji* ~ 24 ha lielu teritoriju (dabas datu reģistrā "Ozols").
- 2.2.3. Biotops 6430 *Eitrofas augsto lakstaugu audzes* apsekotajā teritorijā konstatēts Ūdensnotekas kreisajā krastā no piketa 2/00 līdz 4/00 piketam, ko palienes reljefa līmenī veido augsta lakstaugu veģetācija, galvenokārt dominē parastais miežubrālis *Phalaroides arundinacea*, kā arī konstatēts žoga dižtitenis *Calystegia sepium*, dižzirdzene *Angelica archangelica*, pļavas lapsaste *Alopecurus pratensis*, lielā krastkaņepe *Eupatorium cannabinum*, dzeltenais saulkrēsliņš *Thalictrum flavum*, parastā niedre *Phragmites australis*, divrindu grīslis *Carex disticha*, dažādas madaras *Galium spp.*, parastā zeltene *Lysimachia vulgaris*, vanagu vīķis *Vicia cracca* u.c. Biotopa kvalitāte vērtējama kā vidēja, tas joprojām tiek ietekmēts no agrāk izveidotās meliorācijas sistēmas, kā arī tajā konstatētas tādas rudērālas sugas kā nātre *Urtica dioica*, tūruma usne *Cirsium arvense* un rapsis *Brassica napus*.
- 2.2.4. Biotopa variants 6450_1 *Augsto grīšļu un miežabrāļa zālāji* apsekotajā teritorijā konstatēts Ūdensnotekas kreisajā krastā no piketa 1/00 līdz 10/00 piketam, kur galvenokārt dominē graudzāle parastais miežubrālis *Phalaroides arundinacea*, kā arī konstatēta pļavas lapsaste *Alopecurus pratensis*, parastā vīgrieze *Filipendula ulmaria*, madaras *Galium spp.*, slaidais grīslis *Carex acuta*, divrindu grīslis *Carex disticha*, kā arī tādi mitrumu mīloši augi kā gumainā cūknātre *Scropularia nodosa*, spožais saulkrēsliņš *Thalictrum lucidum* un dižzirdzene *Angelica arhangelica*.
- 2.2.5. Biotopa variants 6450_2 *Pļavas lapsastes un skareņu zālāji* apsekotajā teritorijā konstatēts Ūdensnotekas kreisajā krastā vairākās vietās – pie sūkņu stacijas, no piketa 10/00 līdz 18/00 piketam, no piketa 19/00 līdz 20/00 piketam un no piketa 24/00 līdz 33/00 piketam. Biotopā dominējošā graudzāle ir pļavas lapsaste *Alopecurus pratense*, parastā skarene *Poa trivialis*, purva skarene *Poa palustris*, kā arī konstatēts parastais miežubrālis *Phalaroides arundinacea*, parastā vīgrieze *Filipendula ulmaria*, madaras *Galium spp.*, slaidais grīslis *Carex acuta*, divrindu grīslis *Carex disticha*, dzeltenais saulkrēsliņš *Thalictrum flavum*, ārstniecības baldriāns *Valeriana officinalis*, purvāju ciesa *Calamagrostis canescens*, dižzirdzene *Angelica arhangelica*, gumainā cūknātre *Scropularia nodosa*, spožais saulkrēsliņš

Thalictrum lucidum, efeju sētložņa *Glechoma hederacea*, parastā zeltene *Lysimachia vulgaris*, meža meldrs *Scirpus sylvaticus*. Biotopa varianta veģetācijas struktūra dažādās tā izplatības vietās ir atšķirīga – gan ar izteiktu veģetācijas stāvojumu, gan ar laukumveida veģetāciju, kur laukumos dominē dažādas palieņu zālājus raksturojošas sugas, kas atbilst palieņu zālājus raksturojošai veģetācijas struktūrai.

- 2.2.6. Biotopa 6450 *Palieņu zālāji* kvalitāte vērtējama kā vidēja, tas joprojām tiek ietekmēts no agrāk izveidotās meliorācijas sistēmas, kā arī tajā konstatētas kultivētās graudzāles kamolzāle *Dactylis glomerata*, pļavas timotiņš *Phleum pratense* un nātre *Urtica dioica*, ar samērā augstu sastopamību.
- 2.2.7. Biotopu viens no pastāvēšanas nosacījumiem ir netraucēts dabiskas palienes režīms, ar regulāriem paliem un mainīgu mitruma režīmu, savukārt susināšana ir tiešs biotopu negatīvi ietekmējošais faktors. Biotopu kvalitāti varētu uzlabot krūmu izciršana un pļaušana, aizvācot nopļauto sienu, kā arī sākotnējā palienes mitruma režīma atjaunošana vai vismaz tādu apstākļu nodrošināšana, kas neapdraud regulāru zālāju applūšanu pavasara palu periodā.
- 2.2.8. Ūdensnotekas labajam krastam piegulošajā neapsaimniekota zālāja teritorijā, ~ 15 m attālumā no Ūdensnotekas, konstatēts viens Baltijas dzegužpirkstītes *Dactylorhiza baltica* eksemplārs, kas Ministru kabineta 2000.gada 14.novembra noteikumu Nr.396 “*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*” 1. pielikumā iekļauta kā īpaši aizsargājama suga. Šī suga iekļauta arī Baltijas jūras reģiona Sarkanajā grāmatā un Latvijas Sarkanajā grāmatā komerciāli apdraudēto sugu sarakstā. Latvijas teritorija ir bagātākais tās izplatības apvidus un Latvijā tā ir diezgan bieži sastopama. Sugu un biotopu eksperte norādījusi, ka tā kā Paredzētā darbība tiks veikta no Ūdensnotekas labā krasta, tad Baltijas dzegužpirkstītes atradne var tikt ietekmēta vai pat iznīcināta.
- 2.2.9. Sugu un biotopu eksperte norāda, ka atzinuma sniegšanas brīdī nav zināma informācija par Paredzētās darbības ietekmi uz blakus esošo teritoriju mitruma režīmu, un tā kā susināšana ir tiešs palieņu zālāju un eitrofo augsto lakstaugu audžu negatīvi ietekmējošs faktors, pirms Ūdensnotekas pārtīrīšanas darbiem nepieciešams piesaistīt hidroloģijas jomas speciālistu, lai veiktu aprēķinus un prognozētu Ūdensnotekas susināšanas negatīvās ietekmes zonu un apmērus. Nepieciešams izstrādāt tādus poldera ekspluatācijas risinājumus, kas nemainīs vai spēs nodrošināt Dabas parka teritorijā konstatētajiem īpaši aizsargājamiem biotopiem nepieciešamo mitruma režīmu un pavasara palu uzplūdu regularitāti. Mitruma režīmam jābūt periodiski applūstošam, dinamiskam.
- 2.2.10. Sugu un biotopu eksperte izvirzījusi vairākus nosacījumus ietekmju mazināšanai, tajā skaitā pārtīrīšanas darbus veikt no viena krasta un no kanāla izsmelto masu novietot tajā pašā krastā, kurā paredzēta visas tehnikas atrašanās. Kanāla pārbūve jāveic nemainot tā trasi, kā arī nepalielinot tā sākotnējo dziļumu vai platumu. Tāpat noteikts neveidot jaunus meliorācijas grāvjus vai drenas kanāla kreisajā krastā, kur atrodas dabas parka teritorija. Tiek rekomendēts izstrādāt tādus risinājumus, kā ūdens līmeņa regulēšanu ar slūžām, kas spētu papildus nodrošināt dabas parka teritorijā konstatēto palieņu zālāju un eitrofo augsto lakstaugu audžu biotopiem nepieciešamo mitruma režīmu un pavasara palu uzplūdu regularitāti (skatīt Sugu un biotopu ekspertes atzinumu).
- 2.3. Atbilstoši sugu un biotopu ekspertes E.Zviedres (turpmāk Sugu un saldūdens biotopu eksperte) (sertifikāts Nr.092, izsniegts 21.05.2013. biotopu grupās “*Vaskulārie augi*” un “*Tekoši saldūdeņi*”) 2015. gada 12. jūnijā veiktajam novērtējumam norādāms sekojošais:

- 2.3.1. Ūdensnotekas gultnes ir pārsvarā dūņaina, vietām smilšaina, konstatēti substrāta sanesumi, seklākajās vietās ūdens ir aizaudzis. Ūdensnotekas krastos ir šaura jaunu koku, kā baltalkšņu *Alnus incana* un parastās ievas *Padus avium*, un krūmu, kā kārķļu *Salix spp.*, josla. Virsūdens veģetācijas joslā dominē parastā miežabrāļa *Phalaroides arundinaceae* un parastās niedres *Phragmites australis* audzes, savukārt tuvāk ūdenim un ūdenī satopami dažādu sugu grīši, kā *Carex elata*, *Carex rostrata*, *Carex vesicaria*, platlapu cemere *Sium latifolium*, purva pakērse *Rorripa amphibia*, vietām dižā ūdenszāle *Glyceria maxima*, šaurlapu vilkvālīte *Typha angustifolia*, platlapu vilkvālīte *Typha latifolia*.
 - 2.3.2. Izteikta peldošo augu veģetācijas josla, tās segums 2 – 90 %, dominē parastā spirodela *Spirodela polyrhiza*, trejdaivu ūdensziņš *Lemna trisulca*, mazāk mazais ūdensziņš *Lemna minor* un parastā mazlēpe *Hydrocharis morsus-ranae*. Šī blīvā peldošo augu josla noēno Ūdensnotekas gultni, samazinot potenciālo augu sugu daudzveidību.
 - 2.3.3. Peldlapu veģetācijas josla nav izteikta, vietām sastopama dzeltenā lēpe *Nuphar lutea* un ūdenīte *Callitriche sp.* Iegrimušo augu joslā konstatēta parastā pūslene *Utricularia vulgaris*, glīvene *Potamogeton sp.* un purva sermulīte *Hottonia palustris*.
 - 2.3.4. Ūdensnotekā konstatētās augu sugas ir raksturīgas stāvošiem un lēni tekošiem ūdeņiem. Apsekošanas laikā netika konstatētas ne aizsargājamās sugas, ne īpaši aizsargājami stāvošu un tekošu saldūdeņu biotopi.
 - 2.3.5. Pēc paredzētās darbības Ūdensnotekā bioloģiskā daudzveidība varētu palielināties. Lai Ūdensnotekā nodrošinātu ūdens pašattīrīšanās funkciju, noēnoto un saulei atklāto posmu platības attiecībai vēlams būt 70:30, līdz ar to palielinot koku un krūmu joslu vai daudzveidību, varētu samazināt aizaugšanu ar ūdensaugiem.
 - 2.3.6. Sugu un saldūdens biotopu eksperte sniegusi vairākas rekomendācijas ietekmes uz saldūdens biotopiem mazināšanai, tostarp rekomendēts visā ūdensnotekas garumā darbus veikt no viena krasta, maksimāli saglabājot pretējā krasta veģetāciju. Lai palielinātu dzīvotņu daudzveidību ūdenī un samazinātu aizaugšanu ar ūdensaugiem, poldera kanāla krastos vēlams saglabāt koku un krūmu pudurus, kā arī maksimāli saglabāt esošo velēnu ar veģetāciju, tādējādi mazinot krastu eroziju un augsnes ieskalosanos ūdenī, ko izraisa lietūs un sniega kušanas ūdeņi. Tīrīšanas darbu laikā izraktos laukakmeņus vēlams ievietot atpakaļ ūdenī visā ūdensteces garumā un censties maksimāli samazināt uzduļķojuma nonākšanu Lielupē.
- 2.4. 2014. gada 16. decembrī, kā arī 2015. gada 7. jūlijā, t.i., laikā, pirms ietekmes uz *Natura 2000* novērtēšanas procedūras piemērošanas un veikšanas, atzinumus par Ūdensnotekas tīrīšanas iespējamo ietekmi uz Dabas parka teritoriju sniedzis sugu un biotopu eksperts R.Lebuss (sertifikāts Nr.005, izsniegts 9.04.2013. grupā "Putni"). Ornitoloģijas eksperts sniedzis informāciju par līdzšinējiem putnu novērojumiem Dabas parka teritorijā, kā arī paudis viedokli par Ūdensnotekas tīrīšanas darbiem kontekstā ar to iespējamo ietekmi uz putniem nozīmīgo biotopu aizsardzību. R.Lebuss vērsis uzmanību uz šādiem apstākļiem:
- 2.4.1. Vecupes *Mellīzeris* ietekmes dēļ Valgundes 1. poldera teritorija 2000. gadu sākumā bija nozīmīga migrējošo zosveidīgo (pīļu, zosu, gulbju) un tārtiņveidīgo (bridējputni un kaijas) putnu barošanās un atpūtas vieta. Saskaņā ar 2007. gada 1. aprīlī veiktajiem novērojumiem Mellīzerim piegulošajā zālāju daļā novērotas vismaz 1300 zosis, 90% no tām sastādīja baltpieres zosis *Anser albifrons*. Pēc 2010. gada šo putnu šajā polderī ir kļuvis mazāk, ko ir noteicis vecupes *Mellīzeris* aizaugums ar augstu un blīvu ūdensaugu veģetāciju un krūmiem, kā arī nekopto zālāju aizaugums ar augstu lakstaugu veģetāciju un krūmiem (arī kokiem)

meliorācijas grāvjos. Daļēji aizaugušas vecupes ir piemērotas putnu dzīvotnes, tomēr, veģetācijai saslēdzoties un pazūdot atklāta ūdens laukuma fragmentiem, dzīvotnes kvalitāte būtiski samazinās.

- 2.4.2. Saskaņā ar 2015. gada ligzdošanas sezonā veiktajiem novērojumiem *Natura 2000* monitoringa ietvaros, konstatētas vairākas aizsargājamas putnu sugas, kas iekļautas Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumu Nr.396 “*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*” 1. pielikumā, kas iekļautas Eiropas Parlamenta un padomes direktīvas 2009/147/EK “*Par savvaļas putnu aizsardzību*” 1. pielikumā, kā arī sugas, kam atbilstoši Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra Nr.940 “*Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu*” 2. pielikumu ir izveidojami mikroliegumi: paipala *Coturnix coturnix*, lielais dumpis *Botaurus stellaris*, lielais baltais gārnis *Ardea alba*, baltais stārķis *Ciconia ciconia*, mazais ērglis *Aquila pomarina*, niedru lija *Circus aeruginosus*, ormanītis *Porzana porzana*, mazais ormanītis *Porzana parva*, grieze *Crex crex*, dzērve *Grus grus*, purva tilbīte *Tringa glareola*, lielais ķīris *Larus ridibundus*, upes zīriņš *Sterna hirundo*, melnais zīriņš *Chlidonias niger*, baltspārnu zīriņš *Chlidonias leucopterus*, baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*, brūnā čakste *Lanius collurio*.
- 2.4.3. Sugu un biotopu eksperts R.Lebuss, balstoties uz veikto teritorijas apsekošanu dažādos laika posmos, konstatējis, ka no putnu dzīvotņu optimālas kvalitātes viedokļa, melioratīvie pasākumi vismaz daļā teritorijas (vecupes *Mellizeris* un tam piegulošajās platībās) būtu jāvērs uz palienes hidroloģiskā līmeņa paaugstināšanu. R.Lebuss izteicis viedokli, ka Paredzētā darbība ir pieļaujama, ja hidroloģiskie apstākļi Dabas parka teritorijā gada griezumā paliek nemainīgi, salīdzinot ar līdzšinējiem, ja iespējams, daļu Lielupes palienes teritoriju padarot mitrāku (piemēram, aizdambējot grāvjus dabas parka teritorijā, regulējot drenāžas sistēmas darbību, regulējot gruntsūdeņu līmeni ar sūkņu stacijas slūžu aizvāriem).
- 2.4.4. R.Lebuss vērsis uzmanību, ka pirms Paredzētās darbības realizācijas, ir nepieciešama rūpīga hidroloģiskā režīma izpēte un bez šādas izpētes Paredzētā darbība nav pieļaujama. Tāpat R.Lebuss norādījis, ka, lai izvērtējamā teritorijā saglabātu putniem optimālus apstākļus, nepieciešams ne vien turpināt, bet arī palielināt apsaimniekošanas pasākumus Dabas parka teritorijā, nepieļaujot palienes atkārtotu aizaugšanu un sekojošu tās fragmentāciju ar kokaugiem.
- 2.5. *Natura 2000* procedūras veikšanas laikā Paredzētās darbības ietekmi uz īpaši aizsargājamām putnu sugām vērtējis sugu un biotopu eksperts K. Millers (sertifikāts Nr. 052, izsniegts 07.11.2017. biotopu grupā “*Putni*”) (turpmāk Ornitoloģijas eksperts). Atbilstoši 2017. gada 6. novembrī veiktajam Ornitoloģijas eksperta novērtējumam, kā arī kamerālās izpētes darbiem, norādāms sekojošais:
- 2.5.1. Apsekoto teritoriju raksturo šādi apstākļi – mēreni mitri, periodiski applūstoši, susināti zālāji ar blīvu grāvju tīklu un eitrofu vecupi *Mellizeri*. Teritoriju norobežo Lielupe, Iecavas upe un Ūdensnoteka, netālu atrodas Vītoliņu ciems. Lielākā teritorijas daļa atrodas uz paaugstinājuma, kas, iespējams, ir Lielupes virspalu terase. Daļa Vītoliņu ciema teritorijas ir uzbērta, bet zemākā daļa ir periodiski applūstoša.
- 2.5.2. Apsekošanas laikā īpaši aizsargājamas putnu sugas netika konstatētas. Nelielā skaitā tika konstatētas tādas ūdensputnu sugas, kā baltvēderis *Anas penelope*, meža pīle *Anas platyrhynchos*, krīklis *Anas crecca*, vairākas zvirbuļveidīgo putnu *Passeriformes* kārtas sugas, parasto ķēģu *Acanthis flammea* bari.

- 2.5.3. Arī K. Millers, tāpat kā R. Lebus, vērsis uzmanību, ka apsekotā teritorija, it sevišķi ZR pie Sūkņu stacijas, pamazām aizaug ar niedrēm un krūmiem, līdz ar to tā kļūst par nepiemērotu barošanās un/vai atpūtas vietu lielai daļai putnu sugu, tajā skaitā migrējošu ūdensputnu.
 - 2.5.4. Ornitoloģijas eksperts norādījis, ka Paredzētā darbība, ievērojot un izpildot SIA "GeoExpert" izstrādātā "Hidroloģiskā novērtējuma" vadlīnijas un rekomendācijas, kā arī *Natura 2000* novērtējuma procedūras ietvaros pieaicināto ekspertu izvirzītos nosacījumus, ir nepieciešama, lai nodrošinātu Valgundes 1. poldera teritorijas lauksaimniecības zemju ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī Dabas parkam atbilstoša mitruma režīma ievērošanu. Savukārt, atsakoties no Paredzētās darbības, var notikt teritorijas pārpurvošanās, kas būtiski nelabvēlīgi ietekmēs Dabas parka teritorijā esošās sugas, to dzīvotnes un biotopus.
 - 2.5.5. Ornitoloģijas eksperts izvirzījis vairākus nosacījumus ietekmju mazināšanai, tostarp nosakot Ūdensnotekas pārbūves laika ierobežojumus (veicama laika posmā ārpus putnu ligzdošanas sezonas, t.i., no 20. jūlija līdz 15. aprīlim), norādot, ka nav pieļaujamas Ūdensnotekas trases izmaiņas, savukārt pēc Paredzētās darbības veikšanas Ūdensnotekā jāveic regulārs hidroloģiskās situācijas monitorings, kā arī biotopu, augu un putnu monitorings divus gadus pēc darbu veikšanas. Bez tam Ornitoloģijas eksperts sniedzis ieteikumus atbilstīgai Dabas parka teritorijas apsaimniekošanai, kas izriet no Noteikumos Nr.134 ietvertajām prasībām.
- 2.6. Atbilstoši sugu un biotopu eksperta K. Abersona (sertifikāts Nr. 055, izsniegts 11.03.2014 biotopu grupā "Zivis") (turpmāk Ihtioloģijas eksperts) 2014. gada 12. septembrī veiktajam novērtējumam norādāms sekojošais:
- 2.6.1. Ūdensnotekas augštecē izmērītais izšķīdušā skābekļa daudzums ir minimāls (0,87 mg/l), līdz ar to secināts, ka minimāls skābekļa daudzums visticamāk raksturīgs arī Ūdensnotekas lejteces posmam, izņemot posmu no Sūkņu stacijas līdz piketam 0/00. Ihtioloģijas eksperts norādījis, ka nepietiekams skābekļa daudzums ūdenī ir zivju faunas limitējošs faktors.
 - 2.6.2. Tāpat Ihtioloģijas eksperts konstatējis, ka Ūdensnotekā nav vērtīgu zivju nārsta biotopu un tā nav nozīmīga arī kā zivju migrācijas ceļš.
 - 2.6.3. Ūdensnotekas augštecē konstatētā zivju fauna ir trūcīga, sastopamas četras zivju sugas, kopumā parauglaukumā konstatēti 15 īpatņi, kā līdaka *Esox lucius* (4 īpatņi), līnis *Tinca tinca* (1 īpatnis), pīkste *Misgurnus fossilis* (9 īpatņi) un sudrabkarūsa *Carassius auratus* (1 īpatnis). Pīkste *Misgurnus fossilis* ir īpaši aizsargājama zivju suga, tās īpatņi neveido lielas koncentrācijas un apdzīvo ūdeņus, kuros zivju faunas izpēte vai zivju ieguve parasti netiek veikta, līdz ar to par tās izplatību Latvijā zināms samērā maz.
 - 2.6.4. Lejpus Sūkņu stacijas esošais Ūdensnotekas posms ir salīdzinoši īss, plats un savienots ar Lielupi. No zivju faunas veidošanās viedokļa to var uzskatīt par Lielupes attekku, līdz ar to epizodiski tajā var būt sastopamas faktiski visas Lielupē konstatēto vai teorētiski sastopamo sugu zivis. Zivju fauna šajā posmā galvenokārt veidojas zivju migrācijas ceļā, līdz ar to dažādās sezonās un dažādos meteoroloģiskajos apstākļos tā ir atšķirīga. Ūdensnotekai nav vērā ņemamas nozīmes šajā posmā sastopamo sugu aizsardzības nodrošināšanā.
 - 2.6.5. Uz zivju faunu Paredzētā darbība atstās gan īslaicīgu, gan ilgstošu ietekmi:
 - 2.6.5.1. Īslaicīgā ietekme ir saistīta ar substrāta izņemšanu no Ūdensnotekas gultnes. Šādu darbu laikā faktiski nav iespējams izvairīties no zivju barības (galvenokārt zoobentosa) organismu izrakšanas kopā ar substrātu. Nav izslēdzama arī zivju

(galvenokārt to ikru un kāpuru, iespējams, arī mazuļu un neliela izmēra zivju) izrakšana. Veidosies būtiska ūdens uzduļķošana un piesārņošanās ar suspendētajām vielām. Uzduļķojuma negatīvā ietekme augšpus sūkņu stacijas esošajā Ūdensnotekas posmā var būt lielāka nekā ar Lielupi savienotajai posmā. Ūdens uzduļķošana lielā daļā gadījumu ir saistīta ar būtisku bioloģiskā un ķīmiskā skābekļa patēriņa palielināšanos.

2.6.5.2. Ihtioloģijas eksperts sniedzis vērtējumu sagaidāmajām ietekmēm arī kontekstā ar īpaši aizsargājamās sugas pīkstes *Misgurnus fossilis* aizsardzību, norādot, ka Ūdensnotekā jau pirms Paredzētās darbības ir konstatēts skābekļa deficīts, tomēr pīkstu *Misgurnus fossilis* bojāejas risks ir mazāks, jo tās spēj izmantot atmosfēras skābekli un izturēt ilgstošu skābekļa deficītu ūdenī. Ar Lielupi savienotajā posmā kritiska skābekļa koncentrācijas samazināšanās ir mazāk iespējama, turklāt zivis no šīs kanāla daļas var migrēt uz Lielupi. Tomēr jāņem vērā, ka radītais uzduļķojums vai cita veida piesārņojums var nonākt Lielupē un ietekmēt salīdzinoši lielu platību.

2.6.5.3. Ilgstoša ietekme ir saistīta ar zivju un citu ūdens organismu dzīvotņu pārveidošanu faktiski visā Ūdensnotekas garumā, kas neizbēgami atstāj ietekmi uz ihtiofaunu. Augšpus sūkņu stacijas esošajā Ūdensnotekas posmā dūņu un aizauguma samazināšana varētu samazināt skābekļa deficītu, tomēr tās nelielā izmēra un noslēgtības dēļ arī nākotnē paredzama periodiska skābekļa deficīta atjaunošanās. Dūņu un aizauguma izņemšana samazinās pīkstēm piemērotu biotopu platību, jo tās mēdz izvairīties no atklātiem ūdeņiem, tomēr biotopu platības samazināšanās, visticamāk, ilgs tikai dažus gadus. Turklāt šobrīd atsevišķos posmos vērojama gultnes daļēja aizaugšana ar blīvu niedru audzi, kas pīkstēm ir maz piemērota. Pēc tam, kad kanāla gultnes aizaugums ar iegremdētiem ūdensaugiem būs daļēji atjaunojies, pīkstēm piemēroto biotopu platība kanālā varētu pārsniegt pašreizējo. Lai gan ar Lielupi savienotajā posmā ilgstošās ietekmes ilgums būs daži gadi, tā nebūs jūtama, jo šeit zivju faunu lielā mērā nosaka zivju migrācija no Lielupes.

2.6.5.4. Ihtioloģijas eksperts norādījis, ka plānotos darbus nedrīkst veikt saldūdens zivju nārsta laikā, kā arī to ikru un kāpuru attīstības laikā no 16. aprīļa līdz 20. jūnijam. Paredzētā darbība veicama maksimāli samazinot uzduļķojuma nonākšanu Lielupē un nepieļaujot naftas produktu un citu piesārņojošo vielu iekļūšanu Ūdensnotekā. Tāpat rekomendēts iespēju robežās izvairīties no pārbūves darbu veikšanas vai tos maksimāli samazināt tajās kanāla gultnes daļās, kuru stāvoklis pašlaik vai tuvākajā nākotnē nevar būtiski traucēt ūdens novadīšanu.

3. Ar Paredzētās darbības ietekmi saistītie apstākļi un plānotie Paredzētās darbības risinājumi:

3.1. Identificējot ar Paredzētās darbības realizāciju iespējamo ietekmi (ietekmju cēloņus (avotus), veidus un aspektus, kas varētu būt priekšnoteikums šādai ietekmei), ņemot vērā dabas ekspertu norādīto, no Ziņojuma secināms, ka nepārdomāti Ūdensnotekas ekspluatācijas risinājumi, kas var mainīt Dabas parka teritorijā konstatētajiem īpaši aizsargājamiem biotopiem nepieciešamo mitruma režīmu un pavasara palu uzplūdu regularitāti, var negatīvi ietekmēt to pastāvēšanu un kvalitāti, turklāt nebūs iespējams nodrošināt atkarīgās platībās esošo meliorācijas sistēmu uzturēšanu labā tehniskā stāvoklī, zemju apsaimniekošanu un izmantošanu tam paredzētajiem mērķiem un meliorēto platību ilgtspējību. Savukārt arī Ūdensnotekas esošās situācijas saglabāšana nav labvēlīga ne lauksaimniecības zemju izmantošanai, ne Dabas parka dabas vērtībām, līdz ar to ir nepieciešami uzlabojumi.

- 3.2. Lai novērtētu Paredzētās darbības ietekmi uz apkārtējās teritorijas hidroloģisko režīmu, Ziņojuma izstrādes ietvaros 2017. gadā SIA "GeoExpert" veikusi Paredzētās darbības hidroloģisko novērtējumu "Par Valsts nozīmes ūdensnotekas Valgundes 1. vasaras poldera kanāla pārbūves ietekmi uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju Natura 2000", ko izstrādājis Dr.ģeol. O.Aleksāns.
- 3.3. Nolikā noteikt atjaunojamā ūdens novadtīkla elementu nepieciešamos parametrus, hidroloģiskā novērtējuma ietvaros veikts Ūdensnotekas melioratīvo sistēmu un ar to saistīto ūdensteču caurplūdumu aprēķins. Aprēķini veikti saskaņā ar 2015. gada 30. jūnija Ministru kabineta noteikumiem Nr.329 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 224-15 Meliorācijas sistēmas un hidrotehniskās būves" (turpmāk Noteikumi Nr.329). Tā kā pētījumu teritorijai nav pieejami tieši hidrometriskie novērojumi, hidroloģiskajiem aprēķiniem ir izmantotas empīriskās sakarības atbilstoši Noteikumos Nr.329 iekļautajai aprēķinu metodei. Savukārt plūdu scenāriju aprēķiniem ir ņemti vērā arī novērojumu stacijas "Jelgava" daudzgadīgie hidrometriskie novērojumi par ūdens līmeņa izmaiņām Lielupē.
- 3.4. Saskaņā ar Noteikumiem Nr.329 aprēķinos noteikts pavasara palu maksimālais caurplūdums ar pārsniegšanas varbūtību, kas atkārtojas vienu reizi 10 gados ($Q_{pp}=10\%$), kā arī veikts drenējamo ūdeņu virszemes noteces pieplūdes aprēķins. Ņemot vērā to, ka rekonstrukcijas darbu laikā iespējama arī slūžu pārbūve, papildu veikti aprēķini arī citām pavasara palu maksimālo caurplūdumu pārsniegšanas varbūtībām. Lai veiktu hidroloģiskos aprēķinus, ņemti vērā arī baseina fiziogēogrāfiskie apstākļi (mežu, purvu un ūdenstilpju ietekme).
- 3.5. Raksturojot Valgundes 1.vasaras poldera teritorijas plūdu veidošanās apstākļus, O.Aleksāns norādījis, ka plūdu rašanos poldera teritorijā pilnībā nosaka Lielupe un tajā notiekošās ūdens līmeņa izmaiņas. Novērtējuma rezultātā aprēķināts, līdz kādam līmenim aizsargdambis var noturēt Lielupes palu ūdeņus pirms tie iekļūst poldera teritorijā, kā arī noteiktas zemākās vietas, kur vispirms sagaidāma ūdens pārplūšana. O.Aleksāns secinājis, ka caurmērā aizsargdambis spēj aizsargāt teritoriju līdz ūdens līmenim upē 1,4 m v.j.l. Paceļot zemākajās vietās uzbērumu par 20-30 cm, dambis kopumā spētu aizsargāt poldera teritoriju līdz palu līmenim apmēram 1,5 m. v.j.l., savukārt, esošajā situācijā pārsniedzot plūdu atzīmi 1,4 m, poldera teritorija sāks applūst pāri dambim, neskatoties uz to, vai aizsprosta aizvars ir vaļā vai ciet. Vienlaikus norādīts, ka aprēķini ir precizējami projektēšanas laikā. Līdz ar to novērtējuma rezultātā, pamatojoties uz veiktajiem aprēķiniem, O.Aleksāns Ūdensnotekas rekonstrukcijai piedāvājis sekojošus gultnes parametrus - kanāla dziļums – 1,5 m, gultnes pamatnes platums – 5 m, nogāžu slīpuma koeficients – 2, gultnes pamatnes garenslīpums – ne mazāks par 0,3 ‰.
- 3.6. Novērtējuma rezultātā O.Aleksāns izstrādājis pasākumus hidroloģiskā režīma uzlabošanai/optimizēšanai Valgundes 1. vasaras poldera un Ūdensnotekas līmeņa stabilizēšanai, kas ietver esošo meliorācijas elementu pārbūvi divpusējās darbības meliorācijas sistēmā, t.i. nosusināšanas sistēmā, kas vienlaicīgi arī izmantojama augsnes mitruma krājumu papildināšanai augu veģetācijas periodā un atklāta ūdens uzstādīnājumu nodrošināšanai pavasara palu periodā. Atbilstoši Ziņojumam O.Aleksāns sniedzis sekojošu Paredzētās darbības novērtējumu:
- 3.6.1. Divpusējās darbības sistēma ļaus kontrolēt Ūdensnotekas kreiso krastu, nodrošinot tādu hidroloģisko režīmu, kāds tas nepieciešams Dabas parkā esošo dabas vērtību saglabāšanai un apsaimniekošanas pasākumu veikšanai. Proti, norādīts, ka pavasarī putnu migrācijas un ligzdošanas laikā būs iespējams Dabas parka lieguma zonā saglabāt augstu līmeni, appludinot šeit esošās pļavas un tādējādi veidojot atklāta ūdens platības, bet vasarā ūdens līmeni varēs pazemināt, lai veiktu apsaimniekošanas darbus, tostarp krūmu izcīršanu, tādējādi nodrošinot putniem

atbilstošus apstākļus. Vienlaicīgi atjaunotā Ūdensnoteka varēs pildīt savas tiešās funkcijas – nodrošināt labā krasta drenāžas ūdeņu savākšanu un to novadīšanu pavasara palu laikā, kā arī intensīva lietus periodos vasarā, tādējādi privātajām saimniecībām vairs nebūs šķēršļu apsaimniekot to teritorijās esošās meliorācijas sistēmas, jo to iztekas Ūdensnotekā pēc rekonstrukcijas vairs nebūs nosprostotas un darbosies. Turklāt, kā norādījis O.Aleksāns, kontrolētā drenāžas sistēmas izveide samazinās ūdens un augu barības vielu tiešu nonākšanu Ūdensnotekā. Papildus O.Aleksāns vērsis uzmanību, ka parasti limitējošs faktors kontrolētās drenāžas izmantošanai ir teritorijas slīpums, kurš nedrīkst būt lielāks par 0,5 %, kas apgrūtina aizvaru regulēšanu un var radīt pārmitrus apstākļus, taču Valgundes 1. vasaras poldera teritorijā šāda problēma nepastāv.

- 3.6.2. Bez minētā O.Aleksāns vērsis uzmanību, ka, balstoties uz šajā pētījumā noteikto Ūdensnotekas caurplūdumu, projektēšanas stadijā nepieciešams pārrēķināt kanālu šķērsojošo ceļu 3 caurteku (C-1 pik.08/50, C-2 pik.21/50 un C-3 pik.33/40) caurvades spēju. Ja pašreizējo caurteku caurvades spēja ir mazāka par nepieciešamo saskaņā ar aprēķiniem, vecās caurtekas ir jānomaina uz jaunām, kuru parametri ir atbilstoši, lai nodrošinātu nepieciešamo caurteku ūdens caurvades spēju.
- 3.6.3. Vienlaicīgi O.Aleksāns norādījis, ka paralēli veicamajiem meliorācijas rekonstrukcijas pasākumiem ir svarīgi iekļaut arī gruntsūdens monitoringa sistēmas izveidošanu. Parasti tie ir 2-3 m dziļi urbumi, kurus veido no neliela diametra (40-60 mm) polivinilhlorīda caurulēm un 1-2 m gara filtra. Urbumos periodiski mēra ūdens līmeni, lai kontrolētu un vajadzības gadījumā arī noregulētu hidroloģisko režīmu kontrolējamajā teritorijā. Urbumu skaitu un to izvietojumu nosaka meliorācijas rekonstrukcijas projekta izstrādes stadijā.
- 3.7. Ziņojuma izstrādē iesaistītie dabas eksperti norādījuši, ka, lai novērstu un mazinātu Paredzētās darbības radīto negatīvo ietekmi, nepieciešams izstrādāt tādus poldera ekspluatācijas risinājumus, kas nemainīs vai spēs nodrošināt Dabas parka teritorijā konstatētajiem īpaši aizsargājamiem biotopiem nepieciešamo mitruma režīmu un pavasara palu uzplūdu regularitāti.
- 3.8. Ziņojuma izstrādes laikā secināts, ka Paredzētā darbība saistīta arī ar negatīvu ietekmi uz tādām apkārtnē teritorijā konstatētajām dabas vērtībām kā Ūdensnotekā esošajiem zivju resursiem, tajā skaitā īpaši aizsargājamo zivju sugu pīksti *Misgurnus fossilis*, un lokāli īpaši aizsargājamo augu sugu Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza baltica*. Šo ietekmju aspektā norādāms sekojošais:
 - 3.8.1. Novērtējuma ietvaros secināts, ka Paredzētās darbības rezultātā ūdensnotekā ne tikai tiks samazināts zivju barības (bentosa) daudzums, bet arī var tikt iznīcinātas pašas zivis. Lai mazinātu lokālās negatīvās ietekmes uz zivju resursiem, Ziņojuma izstrādes laikā ticis piesaistīts Ihtioloģijas eksperts, kurš sniedzis vairākus ietekmi mazinošus pasākumus, kas detālāk apskatīti Ziņojumā un šī Biroja atzinuma 1.6.5.4. punktā.
 - 3.8.2. Savukārt attiecībā uz konstatēto īpaši aizsargājamās augu sugas Baltijas dzegužpirkstītes *Dactylorhiza baltica* atradnes aizsardzību Sugu un biotopu eksperte savā atzinumā norādījusi konkrētas atradnes koordinātes Ūdensnotekas labā krastā un izvirzījusi nosacījumu, ka Paredzētā darbība veicama, ievērojot īpaši aizsargājamās sugas aizsardzības nodrošināšanu. Vienlaikus Birojs norāda, ka platības Ūdensnotekas labajā krastā, kur konstatēta Baltijas dzegužpirkstītes *Dactylorhiza baltica* atradne, neatrodas īpaši aizsargājamā teritorijā un konkrētā suga ir diezgan bieži sastopama Latvijā. Biroja vērtējumā, realizējot Paredzēto darbību, ir iespējami un nodrošināmi risinājumi, kas nerada nozīmīgas negatīvas

ietekmes, kas detalizējami turpmākajā projektēšanā un saņemot tehniskos noteikumus.

- 3.9. Līdz ar to, izvērtējot Ziņojumā iesaistīto ekspertu sniegto novērtējumu, kā arī ņemot vērā, ka Darbības vietā jau vēsturiski ticis izmainīts hidroloģiskais režīms (turklāt tāds tas bijis arī laikā, kad Ūdensnotekas kreisajā krastā tika izveidota *Natura 2000* teritorija), Birojs secina, ka *Natura 2000* novērtējuma procedūras gaitā ir rasti risinājumi, kas saskaņā ar veiktajiem aprēķiniem un ekspertu norādīto spēj salāgot gan *Natura 2000* teritorijas, gan nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas statusa saglabāšanu. Izvērtējot institūciju viedokļus, Birojs secina, ka arī DAP veiktajā Darbības vietai piegulošās platības apsekojumā konstatēts, ka atsevišķos pļavu fragmentos ir izteiktas pārpurvošanās pazīmes, poldera teritorija aizaug ar krūmiem, tādējādi tiek apgrūtināta teritorijas apsaimniekošana, līdz ar to Paredzētā darbība ir nepieciešama arī Dabas parkam nepieciešamā hidroloģiskā režīma uzturēšanai. Vienlaikus Birojs norāda, ka hidroloģiskā režīma kontrole un regulēšana ir būtiska Paredzētās darbības sastāvdaļa, kas Dabas parka teritorijā veicama sadarbojoties DAP ar Ierosinātāju un nepieciešamības gadījumā - pašvaldību. Lai sadarbība būtu iespējami sekmīga ilgtermiņā, Biroja vērtējumā arī tehniskie noteikumi VVD Jelgavas reģionālajā vides pārvaldē saņemami, sadarbojoties ar DAP un Ierosinātāju nolūkā precizēt sadarbības veidus un visām pusēm pieņemamus risinājumus.

4. Ietekmju novērtējums uz Dabas parku, tā ekoloģiskajām funkcijām un integritāti:

- 4.1. Ņemot vērā ĪADT likuma 43. panta un Noteikumu Nr. 300 prasības, ir veikts Paredzētās darbības ietekmes uz Dabas parku novērtējums un izstrādāti risinājumi negatīvas ietekmes novēršanai un mazināšanai. Ievērojot konkrētās Paredzētās darbības veidu un tās plānoto realizācijas vietu, Ziņojumā secināts, ka būtiska negatīva ietekme uz Dabas parka ekoloģiskajām funkcijām, integritāti, aizsardzības un izmantošanas mērķiem netiks radīta. Šādi secinājumi sniegti, pamatojoties uz hidroloģisko aprēķinu rezultātiem un sugu un biotopu ekspertu atzinumiem.
- 4.2. Novērtējumā ir ņemta vērā Paredzētās darbības un citu ietekmes faktoru kumulatīvā ietekme, Paredzētās darbības potenciāls sasniegt Dabas parka aizsardzības mērķus. Šādā vērtējumā secināts, ka īpaši aizsargājamo biotopu integritāte Paredzētās darbības ietekmētajā teritorijā bez Paredzētās darbības ir apdraudēta, jo pašreizējais hidroloģiskais režīms nespēj nodrošināt optimālu mitruma režīmu.
- 4.3. Novērtēts, ka, īstenojot Paredzēto darbību veidā, kā tas paredzēts Ziņojumā, plānotā Ūdensnotekas pārbūve neradīs negatīvas izmaiņas uz tā kreisā krastā esošā Dabas parka teritoriju. Paredzētā darbība plānota tā, lai maksimāli saglabātu nepieciešamos hidroloģiskos apstākļus īpaši aizsargājamo biotopu *6430 Eitrofās augsto lakstaugu audzes* un *6450 Palieņu zālāji* pastāvēšanai.
- 4.4. Ziņojumā novērtēts, ka, ievērojot ekspertu izvirzītos nosacījumus, būtiska negatīva ietekme uz īpaši aizsargājamām sugām nav sagaidāma. Traucējumu putnu un zivju sugām mazināšanai plānots īstenot darbu veikšanas sezonālus ierobežojumus.
- 4.5. Atbilstoši sugu un biotopu ekspertu vērtējumiem, ievērojot izvirzītos nosacījumus Paredzētās darbības īstenošanā, ir iespējama īslaicīga negatīva ietekme, galvenokārt uz zivju populāciju, tomēr, prognozējot teritorijas hidroloģiskā režīma ietekmi uz biotopiem un sugām nākotnes perspektīvā, ir paredzams, ka hidroloģiskā režīma regulācija var būt priekšnoteikums sugu daudzveidības palielināšanai.
- 4.6. Nav secināts, ka Paredzētā darbība izraisīs ilgstošas izmaiņas gaisa kvalitātē vai trokšņa līmenī. Paredzams, ka Paredzētajā darbībā pielietotā tehnika radīs īslaicīgu, 2 – 3 mēnešu

garumā, gaisa piesārņojumu un troksni. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014.gada 7.janvāra noteikumu Nr.16 "*Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība*", ir pieļaujams paaugstināts trokšņa līmenis, jo atbilstoši šo noteikumu 2.8.apakšpunktam tie neattiecas uz remontdarbiem, kas tiek veikti dienas un vakara laikā (no plkst. 7.00 līdz 21.00), un būvdarbiem, kuri saskaņoti ar vietējo pašvaldību. Turklāt Ziņojumā norādīts, ka, veicot darbus, kuros rodas trokšņi, vibrācijas, putekļi, to ekspozīcijas tiks samazinātas, izmantojot atbilstošas tehniskās/tehnoloģiskās iekārtas un piemērotas aizsargierīces.

- 4.7. Pamatojoties uz ĪADT likuma 43.pantu, Paredzētās darbības ietekmei nav nepieciešams noteikti kompensējošos pasākumus, jo, saskaņā ar Paredzētās darbības ietekmes novērtēšanas rezultātiem, - ar nosacījumu, ka tiek realizēti ietekmes novēršanas un mazināšanas pasākumi, - nelabvēlīga ietekme uz *Natura 2000* teritoriju, tās ekoloģiskajām funkcijām un integritāti, nav sagaidāma. Nav konstatējams, ka Paredzētā darbība būtu pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem.

IV. Kopsavilkums par Paredzētās darbības ietekmi samazinošajiem un kompensējošajiem pasākumiem:

1. *Natura 2000* novērtējuma procedūras rezultātā, izvērtējot iespējamās negatīvās ietekmes potenciālos avotus, izstrādāti priekšlikumi dažādiem pasākumiem, kas īstenojami ietekmes uz novēršanai un mazināšanai. Citu starpā:
 - 1.1. Lai mazinātu iespējamo negatīvo ietekmi uz Dabas parka teritoriju, pamatojoties uz hidroloģiskā novērtējuma rezultātiem, paredzēts realizēt 1.alternatīvu, kas paredz Ūdensnotekas pārbūvi, kurā ietverta divpusējās darbības meliorācijas sistēmas izveide Ūdensnotekas kreisajā krastā, kas vienlaicīgi ir izmantojama, lai kreisā krastā piegulošajā Dabas parka teritorijā saglabātu augstu ūdens līmeni, savukārt vienlaicīgi būtu iespējama labajā krastā piegulošo teritoriju liekā ūdens novadīšana. Meliorācijas sistēmas regulācijas nodrošināšanai tiks ierīkoti 4 regulējama aizvara tipa aizsprosti un 7 meniķi.
 - 1.2. Ņemot vērā ekspertu atzinumus iekļauto novērtējumu un ierosinājumus, Paredzēto darbību plānots veikt ārpus putnu ligzdošanas un zivju nārsta laiku, tas ir periodā no 20.jūlija līdz 15.aprīlim.
 - 1.3. Lai novērstu/mazinātu uzduļķojumus, aizsērējuma materiāla izņemšana paredzama mazūdens periodā, sākot no Ūdensnotekas lejteces. Nepieciešamības gadījumā, pirms kanāla ietekas Lielupē tiks uzstādīts ģeotekstila aizsegs vai līdzvērtīgs risinājums uzduļķojuma aizturēšanai, lai mazinātu tā nokļūšanu Lielupē.
 - 1.4. Lai vismaz daļēji būtu iespējams saglabāt Ūdensnotekā esošās zivis, pirms Paredzētās darbības ar sūkņu staciju plānots pazemināt ūdens līmeni, to pilnībā nenosusinot.
 - 1.5. Lai Paredzētās darbības laikā ūdens no vecupes *Mellīzeris* nenoplūst uz Ūdensnoteku, ar izrakto materiālu pie Ūdensnotekas piketa 4/10 plānots aizbērt koplietošanas ūdensnotekas ar ūdenssaimnieciskā iecirkņa kodu 3834:05 lejteci.
 - 1.6. Iespēju robežās plānots izvairīties no pārbūves darbu veikšanas vai maksimāli samazināt samazināt pārbūves darbu apjomu tajās kanāla gultnes daļās, kuru stāvoklis pašlaik vai tuvākajā nākotnē nevar būtiski traucēt ūdens novadīšanu.
 - 1.7. Lai izvairītos no augsnes un ūdens piesārņojuma ar naftas produktiem, mobilo tehniku paredzēts kontrolēt un, konstatējot eļļas vai degvielas noplūdes konkrētai tehnikas vienībai, tā netiks izmantota. Tehnikas uzpildīšana ar degvielu tiks veikta vismaz desmit metru attālumā no Ūdensnotekas.

V. Izvērtētā dokumentācija:

1. Biroja 2015. gada 9. decembra lēmums Nr.3-n "*Par ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma procedūras piemērošanu*" un lietas materiāli.
2. Ierosinātājas 2015. gada 23. decembra iesniegums Nr.12-2/1752 "*Par nosacījumiem par ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējumu*" ar lūgumu izsniegt nosacījumus ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*) novērtējumam.
3. Biroja 2016.gada 22.janvāra "*Nosacījumi VSIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" ierosinātajai darbībai – Valsts nozīmes ūdensnotekas Valgundes 1.vasaras poldera kanāla (ūdenssaimnieciskā iecirkņa kods 3834:01) posma pik.00/00-36/30 atjaunošanas Jelgavas novada Valgundes pagastā ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) dabas parku "Svētes palīene" novērtējumam*".
4. Dabas aizsardzības pārvaldes 2015. gada 22. septembra vēstule Nr.4.9/52/2015-N-E "*Par informācijas sniegšanu*".
5. Izstrādātājas 2017. gada 16. novembra vēstule Nr.221/2017 "*Par IVN ziņojumu un sabiedrisko apspriešanu*".
6. Dabas aizsardzības pārvaldes 2018. gada 3. maija vēstule Nr.4.9/1916/2018-N "*Par izstrādāto ietekmes uz vidi ziņojumu*".
7. Dabas aizsardzības pārvaldes 2018. gada 13. jūlija vēstule Nr.4.9/3569/2018-N "*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu*".
8. Izstrādātājas 2018. gada 15. jūnija iesniegums Nr.153/2018 ar tam pievienoto Ziņojumu atzinuma saņemšanai.
9. Jelgavas novada pašvaldības Jelgavas novada īpašumu pārvaldes 2018. gada 19. jūlija vēstule Nr.JNPIP/3-18/18/122 "*Par ietekmes uz vidi izvērtējumu*".
10. Izstrādātājas 2018. gada 27. jūlija vēstule Nr.186/2018 "*Par papildus informācijas sniegšanu izstrādātajam ietekmes uz vidi ziņojumam*".
11. Valsts vides dienesta Jelgavas reģionālās vides pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) 2018. gada 4. jūlija vēstule (saņemta Birojā 2018. gada 20. augustā) "*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu*".

VI. Paredzētās darbības novērtēšanas procesā apkopotie ieinteresēto pušu viedokļi un argumenti (tajā skaitā sabiedriskās apspriešanas rezultāti):

1. Informācija par sabiedrisko apspriešanu un Ziņojuma izstrādes gaitu:

- 1.1. Paziņojums par Ziņojuma sabiedrisko apspriešanu tika publicēts laikraksta "*Jelgavas novada ziņas*" 2017.gada novembra numurā Nr.20 (131), kā arī Biroja mājaslapā www.vpvb.gov.lv, Jelgavas novada mājaslapā – www.jelgavasnovads.lv un Izstrādātājas mājaslapā – www.amecovide.lv. Ar novērtējuma ziņojumu klātienē varēja iepazīties Jelgavas novada Valgundes pagasta pārvaldē (Celtnieku ielā 35, Valgundē, Valgundes pagastā), kā arī Ierosinātājas birojā Uzvaras ielā 1, Bauskā, Bauskas novadā.
- 1.2. Sabiedriskās apspriešanas sapulce notika 2017. gada 28. novembrī Valgundes pagasta izglītības, kultūras un sporta centrā "*AVOTI*" (Saules iela 2, Valgundes pagasts, Jelgavas novads) plkst. 17:30. Sapulcē piedalījās 18 interesenti, tajā skaitā Ierosinātāja, Biroja un pašvaldības pārstāvji, to vadīja Izstrādātājas pārstāvis. Sanāksmes sākumā klātesošie tika

īsi iepazīstināti ar ietekmes uz *Natura 2000* novērtējuma procedūru, Ziņojuma saturu, ekspertu slēdzieniem un hidroloģisko pārskatu. Klātesošajiem tika dota iespēja uzdot interesējošos jautājumus.

- 1.3. Paziņojums par Ziņojuma priekšlikumu un viedokļu iesniegšanas termiņa pagarinājumu līdz 2017. gada 20. decembrim tika publicēts laikraksta "*Jelgavas novada ziņas*" 2017. gada decembra numurā Nr.22 (133), kā arī Biroja mājaslapā www.vpvb.gov.lv.
- 1.4. Sabiedriskās apspriešanas laikā sabiedrības viedokļi Birojā netika saņemti.

2. Apkopotie viedokļi:

- 2.1. Nosacījumi Paredzētās darbības ietekmes novērtēšanai galvenokārt bija vērsti uz hidroloģisko un hidroģeoloģisko apstākļu izmaiņu prognozi, kā arī Paredzētās darbības iespējamajiem un pieļaujamajiem risinājumiem un nepieciešamajiem negatīvo ietekmju mazināšanas pasākumiem. Nosacījumos iekļautas arī prasības pasākumu izstrādei Paredzētās darbības negatīvās ietekmes mazināšanas un novēršanai, ja tiek konstatēta Paredzētās darbības negatīva ietekme uz ĪADT un tajā esošajām dabas vērtībām.
- 2.2. Paredzētās darbības *Natura 2000* novērtējuma procesā iesaistījās arī DAP un Jelgavas novada pašvaldība un Pārvalde, savās atsauksmēs norādot uz nepieciešamajiem papildinājumiem.
- 2.3. Novērtējuma gaitā DAP sākotnēji lūdza papildināt vērtējumu, precizējot Ziņojumā ietvertu informāciju par Paredzētās darbības pārbūves darbiem, norādīja, ka Dabas aizsardzības plāna termiņš ir beidzies un lūdza veikt redakcionālus labojumus. Novērtējusi papildināto ziņojumu, DAP ir paudusi viedokli, ka Ziņojumā ietvertās plānotās darbības nav pretrunā ar Dabas parka noteikumos ietvertajām normām, ja vien netiek plānota jaunu meliorācijas sistēmu būve vai esošo padziļināšana, un tiek ņemtas vērā ekspertu sniegtās rekomendācijas.
- 2.4. Jelgavas novada pašvaldības Jelgavas novada īpašuma pārvalde ir paudusi viedokli, ka pašvaldība neiebilst pret izvērtējumā sniegto informāciju un ekspertu ziņojumiem, ja tas nodrošina Valgundes 1.vasaras poldera kanāla atjaunošanu, kā arī blakus esošās *Natura 2000* teritorijas saglabāšanai nepieciešamā hidroloģiskā režīma nodrošināšanu.
- 2.5. Pārvaldei nav bijuši būtiski iebildumi vai priekšlikumi Ziņojuma precizēšanai.

Nosacījumi ar kādiem Paredzētā darbība ir īstenojama:

Novērtējis Ziņojumā sniegto informāciju, kā arī DAP un ekspertu viedokļus, Birojs secina, ka Ziņojuma autori kopumā ņēmuši vērā institūciju un ekspertu izteiktos iebildumus un ierosinājumus. Ir veikta papildus hidroloģisko apstākļu izpēte un modelēšana, veikti labojumi un precizējumi. Birojs, izdodot šo atzinumu, nekonstatē tādu apstākļu, kas būtu par pamatu aizliegt ierosinātās plānoto darbību kopumā (tās 1. alternatīvu), līdz ar to Birojs secina, ka, ņemot vērā visus novērtējuma aspektus, ir iespējams izdot Noteikumu Nr. 300 39. punktā minēto atzinumu, jo ar atzinumu, tostarp vadoties pēc ietekmes novēršanas un piesardzības principiem, ir iespējams noteikt nosacījumus, ar kādiem Paredzētā darbība var būt pieļaujama. 2. alternatīva nesatur pietiekamu risinājumu kopumu negatīvas ietekmes nepieļaušanai, tajā skaitā uz *Natura 2000* teritoriju, tādēļ nepieciešams nodrošināt visus 1. alternatīvā paredzētos risinājumus. Vienlaikus Birojs atzīmē, ka šis atzinums ir izdots *Natura 2000* novērtējuma ietvaros un aptver jautājumus ĪADT likuma 43. panta un Noteikumu Nr.300 tvērumā.

Birojs saskaņā ar Noteikumu Nr. 300 40.14. punktu noteic šādus nosacījumus, ar kādiem Paredzētā darbība ir īstenojama vai nav pieļaujama:

1. Paredzētā darbība realizējama izvēloties tehnoloģiskos risinājumus, kas Ziņojumā vērtēti kā pirmā alternatīva. Otrās alternatīvas realizēšana Ziņojumā detalizēti nav vērtēta, tā nenodrošina pilnīgu atbilstību normatīvo aktu prasībām un tās realizēšana nav pieļaujama.
2. Projektēšanas gaitā ņemami vērā hidroloģiskajā novērtējumā sniegtie norādījumi. Pieļaujams realizēt tikai risinājumus, kas vērtēti Ziņojumā vai līdzvērtīgus risinājumus, kas būtiski nemainīs un spēs nodrošināt Dabas parka teritorijā konstatēto palieņu zālāju un eitrofo augsto lakstaugu audžu biotopiem nepieciešamo mitruma režīmu un pavasara palu uzplūdu regularitāti.
3. Paredzētās darbības realizācija nedrīkst būtiski negatīvi ietekmēt Dabas parka ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nonākt pretrunā tā izveidošanas un aizsardzības mērķiem, tādēļ Ierosinātāja ir atbildīga par Ziņojumā ietverto risinājumu ietekmes novērtēšanai un samazināšanai īstenošanu, cita starpā negatīvi neietekmējot piegulošās teritorijas, tajā skaitā būvdarbu laikā.
4. Paredzēto darbību pamatā jāveic no labā krasta (izņemot konkrētos darbus kreisajā krastā saistībā ar divpusējās meliorācijas sistēmas izveidi un tai pakārtotajiem darbiem), maksimāli saglabājot kreisā krasta veģetāciju un velēnu, lai samazinātu ūdens noteci un iespējamo krasta un augsnes erozijas attīstību, ko var izraisīt lietus un sniega kušanas ūdeņi. Jautājums par koku un krūmu grupu saglabāšanas nepieciešamību Ūdensnotekas kreisajā krastā risināms sadarbojoties ar DAP.
5. Vienlaikus Paredzēto darbību jāplāno tā, lai iespējami tiktu saglabāta kanāla labajā pusē esošā Baltijas dzegužpirkstītes *Dactylorhiza baltica* atradne (precīzas sugas īpatņu atradnes koordinātes skatīt sugu un biotopu ekspertes atzinumā).
6. Paredzētās darbības laikā izraktos laukakmeņus jāievieto atpakaļ ūdenī visā Ūdensnotekas garumā.
7. Paredzētās darbības laikā jānodrošina naftas produktu un cita veida piesārņojuma nenonākšana Lielupē. Tāpat maksimāli jāsamazina izņemtās grunts un uzduļķojuma atkārtota nonākšana Ūdensnotekā un Lielupē, piemēram, novietojot izņemto grunti tiešā krasta tuvumā. Veicot darbus Ūdensnotekas posmā, kas tieši savienots ar Lielupi, atkārtoti izvērtējama nepieciešamība uzstādīt ģeotekstila aizsegus.
8. Pirms rekonstrukcijas darbu veikšanas un rekonstrukcijas darbu veikšanas laikā maksimāli jāizvairās no ļoti būtiskas ūdens līmeņa pazemināšanas (vai pilnīgas Ūdensnotekas daļas nosusināšanas) augšpus Sūkņu stacijas esošajā kanāla daļā. Ja no Ūdensnotekas izņemtajā substrātā tiek pamanītas zivis, tās jāpārviesto uz Ūdensnotekas daļu, kur darbi jau ir paveikti vai uz Lielupi.
9. Paredzētā darbība ir jāveic ārpus putnu ligzdošanas perioda un saldūdens zivju nārsta, tas ir, laika posmā no 20. jūlija līdz 15. aprīlim.
10. Jāveic hidroloģiskais monitorings un sadarbībā ar DAP biotopu, augu un putnu monitorings 2 gadus pēc Paredzētās darbības.
11. Tā kā *Natura 2000* novērtējuma laikā vēl nav zināmi precīzi visi izbūves tehniskie nosacījumi un paņēmieni, kas tiks precizēti projektēšanas stadijā, Paredzētās darbības realizācijai nepieciešami VVD Jelgavas reģionālās vides pārvaldes izsniegtie tehniskie noteikumi, kur nosakāmas objektam un vietai atbilstošas vides

aizsardzības prasības, kas pie nepieciešamības var tikt atkārtoti precizētas vadoties no projektēšanas rezultātiem. Tehnisko noteikumu izstrādē iesaistāma DAP.

Direktors

A. Lukšēvics

2018.gada 25. septembrī

A handwritten signature in blue ink, consisting of two large, overlapping loops.

